

Kraków – Warszawa, 05.08.2025

Polska Organizacja Rozwoju Technologii Pomp Ciepła (PORT PC)

Paweł Lachman, prezes zarządu PORT PC

tel. +48 606 794 864, pawel.lachman@portpc.pl

Stowarzyszenie Producentów i Importerów Urządzeń Grzewczych (SPIUG)

Janusz Starościk, prezes zarządu SPIUG

tel. +48 691 565 756, janusz.staroscik@spiug.pl

APPLiA Polska – Związek Pracodawców AGD i HVAC

Wojciech Konecki, prezes zarządu APPLiA

tel. +48 602 150 602, wojciech.konecki@applia.pl

Szanowna Pani Minister

Paulina Hennig-Kloska

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

ul. Wawelska 52/54

00-922 Warszawa

Szanowny Pan Prezes

Adam Gajda

wiceprezes zarządu

**Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej**

ul. Konstruktorska 3A

02-673 Warszawa

Dotyczy: niezgodność wybranych założeń programu „Czyste Powietrze” z taksonomią zrównoważonego finansowania UE oraz zapowiedź przygotowania pisma w tej sprawie do Komisji Europejskiej i EBI przez PORT PC, SPIUG i APPLiA

Szanowni Państwo

W imieniu szerokiej reprezentacji branży grzewczej w Polsce – obejmującej trzy duże organizacje: Polską Organizację Rozwoju Technologii Pomp Ciepła (PORT PC), Stowarzyszenie Producentów i Importerów Urządzeń Grzewczych (SPIUG) oraz APPLiA Polska – Związek Pracodawców AGD i HVAC – wyrażamy poważne zaniepokojenie brakiem zgodności niektórych założeń programu „Czyste Powietrze” z wymogami taksonomii zrównoważonego finansowania Unii Europejskiej oraz zasadniczymi celami tego programu, które były podstawą jego powstania.

W naszej ocenie obecne zasady kwalifikowalności technologii grzewczych w programie nie odpowiadają celom klimatycznym UE i nie spełniają kryteriów środowiskowych wynikających z rozporządzenia (UE) 2020/852 oraz aktów delegowanych Komisji Europejskiej, w tym rozporządzenia 2021/2139 oraz 2023/2486.

Wspierane obecnie w programie technologie grzewcze nie zostały rzetelnie ocenione pod kątem zgodności z taksonomią zrównoważonego finansowania, w szczególności z zasadą „Do No Significant Harm” (DNSH). Dotyczy to m.in. kotłów na biomasę, które są dofinansowywane bez analizy pochodzenia paliwa, jego rzeczywistego wpływu na środowisko i gospodarkę leśną, poziomu emisji zanieczyszczeń, wpływu na zasoby leśne (LULUCF), a także bez odniesienia do zasady kaskadowego wykorzystania surowców drzewnych.

W szczególności pragniemy zwrócić uwagę na fakt, że w programie „Czyste Powietrze” nie jest egzekwowany w praktyce zakaz stosowania tzw. rusztów awaryjnych w dofinansowywanych kotłach na biomasę, co jest niezgodne zarówno z wymaganiami ekoprojektu dla kotłów na paliwa stałe, jak i z przepisami obowiązującymi w samym programie. Niestety, większość kotłów na biomasę dopuszczonych do dofinansowania może – po niewielkich modyfikacjach, takich jak dołożenie „rusztu awaryjnego” – umożliwiać spalanie odpadów oraz paliw stałych niskiej jakości. Kotły te nie spełniają wymogów ekoprojektu, a ich instalacja może prowadzić do niekontrolowanej emisji pyłów i innych zanieczyszczeń. Dofinansowywanie takich urządzeń wyraźnie stoi w sprzeczności z celami programu „Czyste Powietrze”, którego głównym założeniem jest walka z niską emisją.

Skalę problemu oraz konieczność pilnej interwencji MKiŚ oraz NFOŚiGW pokazuje analiza danych sprzedażowych z hurtowni urządzeń grzewczych. Zgodnie z uzyskanymi informacjami, sprzedaż kotłów na biomasę, które nie mają możliwości zabudowy tzw. rusztu awaryjnego, praktycznie zanikła ze względu na brak popytu wśród instalatorów instalujących kotły. Wielu producentów kotłów, zachęconych wynikami sprzedażowymi, celowo montuje w dodatkowej komorze spalania elementy konstrukcyjne (wypustki), które umożliwiają późniejszą instalację tego rusztu. Warto przy tym zaznaczyć, że obecnie funkcjonujące mechanizmy kontrolne, związane ze zgłaszaniem w bazie ZUM możliwości montażu „rusztu awaryjnego” w kotłach, okazują się kompletnie nieskuteczne – nie ma zainteresowania takimi zgłoszeniami i to zarówno ze strony użytkowników końcowych, jak i instalatorów urządzeń grzewczych. Jednocześnie organy kontrolne nie mają obowiązku takiej weryfikacji w zakresie swoich kompetencji lub nie dysponują wystarczającym zapleczem technicznym, by ją przeprowadzić.

W naszej ocenie konieczne jest zatem, aby już podczas badania typu kotła laboratorium badawcze sprawdzały, czy istnieje techniczna możliwość montażu „rusztu awaryjnego”. Jeśli zostanie to potwierdzone, urządzenie absolutnie nie powinno być wpisane na listę ZUM. Oczekujemy, że odpowiednie zmiany w zasadach kwalifikacji kotłów do programu „Czyste Powietrze” zostaną wprowadzone w trybie pilnym.

Brak zgodności programu „Czyste Powietrze” z taksonomią zrównoważonego finansowania UE odnosi się również do objęcia dofinansowaniem urządzeń elektrycznych o najniższej klasie efektywności energetycznej (np. kotły i maty grzewcze o klasie D). Urządzenia te nie wpisują się w zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim” promowaną przez taksonomię oraz formalnie nie spełniają kryteriów technicznych taksonomii z załącznika nr 1. Dodatkowo zachęcanie do ich instalacji przy wsparciu dotacyjnym w praktyce naraża kolejnych beneficjentów na „rachunki grozy”, powodując dalszy spadek już dziś mocno ograniczonego zaufania do programu.

W tym kontekście trudno znaleźć uzasadnienie dla propozycji wprowadzenia w programie „Czyste Powietrze” kolejnych obostrzeń dla technologii pomp ciepła, która jest kilkukrotnie bardziej efektywna od wszystkich innych technologii grzewczych. Jako przedstawiciele branży z zaskoczeniem obserwujemy m.in. próby wykluczenia z dofinansowania pomp ciepła o klasie energetycznej A⁺, mimo że są one w pełni zgodne z taksonomią (pod warunkiem spełnienia wymogów ekoprojektu i zastosowania czynnika chłodniczego o GWP ≤ 675), jak również zawieszenia wpisu na listę ZUM nowoczesnych i efektywnych urządzeń grzewczych, jakimi są hybrydowe pompy ciepła. Jednoczesne pozostawienie dofinansowania do kotłów biomasowych z klasą energetyczną A⁺ to dobitny przykład nierównego traktowania technologii i nieuzasadnionego negatywnego podejścia do pomp ciepła.

Ponadto, abstrahując od zaleceń zawartych w taksonomii, **dostrzegamy kuriozalną sytuację w zakresie realizacji celu ochrony jakości powietrza.** Od 01.01.2025 roku program „Czyste Powietrze” nie oferuje wsparcia dla wymiany kotłów na paliwa stałe na kotły gazowe charakteryzujące się brakiem emisji pyłów zawieszonych (walka z takimi zanieczyszczeniami leżała u podstaw założeń programu „Czyste Powietrze”). Wsparciu nie podlegają też instalacje hybrydowe kotłów gazowych, które mogą być zasilane gazami odnawialnymi bez żadnych przeróbek oraz w układach np. z kolektorami słonecznymi uzyskiwać klasę efektywności energetycznej A⁺. Jak w tym kontekście usprawiedliwić dofinansowania

do kotłów biomasowych z wymiennymi rusztami, które – mimo że uznawane za OZE – mogą istotnie przyczyniać się do zwiększenia niskiej emisji?

Pomijanie wymogów taksonomii oraz zasady DNSH rodzi poważne ryzyko nie tylko nieefektywnego wykorzystania środków publicznych, ale także utraty dostępu do finansowania z instrumentów unijnych, takich jak KPO, FEnKS czy Fundusz Sprawiedliwej Transformacji. Niezgodność z taksonomią oznacza również brak kwalifikowalności projektów do wsparcia z Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI). Warto przypomnieć, że Europejski Bank Inwestycyjny przyjął zasadę pełnej zgodności kryteriów technicznych wszystkich wspieranych projektów z taksonomią zrównoważonego finansowania UE. W praktyce oznacza to, że programy nieodpowiadające kryteriom klimatycznym i środowiskowym wskazanym w taksonomii mogą zostać wykluczone z finansowania lub refinansowania przez EBI, a w skrajnym wypadku może też wystąpić konieczność zwrotu już wykorzystanych środków.

W związku z powyższym informujemy, że reprezentowane przez nas organizacje zdecydowały o przygotowaniu oficjalnego pisma do Komisji Europejskiej oraz Europejskiego Banku Inwestycyjnego, zawierającego analizę naruszeń zgodności programu „Czyste Powietrze” z taksonomią zrównoważonego finansowania oraz zasadami DNSH. Uważamy, że obecny kierunek zmian w programie wymaga pilnej korekty. Pismo zostanie wysłane przez nas do KE i EBI w ciągu kilku najbliższych tygodni.

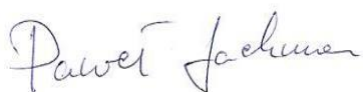
Jednocześnie ponownie apelujemy o niezwłoczne dostosowanie programu „Czyste Powietrze” do wymogów taksonomii UE, w tym:

- równe traktowanie technologii spełniających kryteria taksonomii (zapewnienie finansowania całkowicie bezemisyjnych pomp ciepła klasy energetycznej A⁺ oraz hybrydowych pomp ciepła);
- dokonanie dokładnego przeglądu kotłów na biomasę wpisanych na listę ZUM oraz wykluczenie z tej listy urządzeń, które mają techniczną możliwość zabudowy dodatkowego rusztu awaryjnego, a także tych, które nie są zarejestrowane w bazie EPREL;
- wycofanie wsparcia dla rozwiązań niespełniających wymogów efektywności i niskiej emisyjności;
- przeprowadzenie i wdrożenie rzeczywistej analizy zgodności wspieranych urządzeń grzewczych ze wszystkimi kryteriami taksonomii i zasadą DNSH;
- rozszerzenie wsparcia na instalacje hybrydowe w zakresie elementów zgodnych z taksonomią.

Podpisane niżej organizacje pozostają do dyspozycji w zakresie wypracowania wymaganych zmian.

Z wyrazami szacunku,

Paweł Lachman

Prezes Zarządu
Polska Organizacja Rozwoju
Technologii Pomp Ciepła
(PORT PC)

Janusz Starościk

Prezes Zarządu
Stowarzyszenie Producentów
i Importerów Urządzeń
Grzewczych (SPIUG)

Wojciech Konecki

Prezes Zarządu APPLiA - Związek
Pracodawców AGD
i HVAC